

12.

Kluci fotbal, holčičky balet?

Tereška hraje už od mateřské školy fotbal a Tomáš snad odjakživa hraje na klavír a chodí tancovat. Vybrali si svoje zájmy sami. Jinak se projevují jako normální holka a normální kluk.

Každý z nás má v sobě mužskou a ženskou stránku člověka a záleží na mnoha okolnostech, kdy a jak se tyto stránky budou v životě projevovat. S určitými předpoklady se ale kluci a holčičky už rodí a vidíme rozdíly už u velmi malých dětí (samozřejmě nic neplatí pro všechny!).

Kluci mívají lepší prostorové vnímání, touží více po adrenalinových zážitcích nebo jsou agresivnější ve svém chování a hrají si ve větších partách. Děvčata se drží spíš ve dvou- až tříčlenných skupinkách kamarádek, při svých hrách více mluví na rozdíl od kluků, jejichž hry jsou více tělesné. Někde jsem četla, že přestože budete vychovávat svoje děti bez ohledu na pohlaví, kluci skončí u fotbalu a holky u panenek. Znímám ve svém životě ale spoustu dětí, u nichž tyto předpovědi splněny nejsou. A když si budeme povídat o malých dětech do tří let, tak v mateřském centru, kde je nabídka různých hraček, se chlapečci velmi často hrnou do dětské kuchyňky anebo ke kočárkům s panenkami. Neznamená to, že jsou od malička zženštilí, ale činnosti z kuchyně většinou znají od maminky, se kterou tráví většinu dne, a kočárky jsou pro ně zajímavé, protože je doma většinou nemají. Kdo má starší sestru, zase automaticky přejímá podobné hračky. Vzpomínám si na jednu svoji kamarádku, která věděla, že budou mít s manželem jen jedno dítě a žádná holčička už nepřijde. Proto synovi koupila i panenku, což vzbudilo v tatínkovi i ve zbytku rodiny velkou nevoli. Myslím však, že hra v dětské kuchyňce nebo s panenkou klukům na mužnosti neubere.

Ve věku tří let už děti vědí, zda jsou chlapečci nebo holčičky, a rozumějí rozdílům mezi pohlavím. V předškolním období už poznáváme, že většina kluků preferuje společné hry, většinou bojovné a více soutěživé než holčičky, věnují se hodně stavebnicím a často vedou monolog a trvají na svém. Děvčata, pro která jsou vztahy a sdílení velmi důležité, často diskutují a inklinují k hrám na něco: na rodinu, na kadeřnictví, na nemocnici apod. Říká se, že kluci jsou při hrách hlučnější, ale moje zkušenost to nepotvrdila. Ano, když se bojuje, je nutné křičet a uvolňovat energii. Ale holčičí pištění a křik, to je taky pořádný hluk. Něco se říká, něco uvádějí i odborné výzkumy, něco se očekává. Nezobecňujme a nepřeceňujme očekávání, že jednotlivá pohlaví musí být zrovna taková. Znímám děvčata, co hrají fotbal a hrají si s autíčky, a kluky, kteří si v tichosti nejraději kreslí a povídají. Možná to souvisí i s tím, že se v dnešní době stírají rozdíly mezi mužem a ženou v dospělém světě, který děti kopírují.

Proto by kluci potřebovali i mužské vzory, jenže... Mnoho kluků vyrůstá v rodinách pouze s mámou, případně babičkou. Ve školce a ve škole se to taky hemží především ženami, tak co s tím? **I když každá máma má v sobě kousek nebo kus muže, mužské vzory kluci skutečně pro svoji identifikaci potřebují.** Jestliže není táta v jedné rodině a není kupříkladu ani děda, je dobré klukům vytvořit takové podmínky, aby si své vzory našli. Ať už jsou to učitelé, trenéři, nebo starší kamarádi.

Mezi devátým a dvanáctým rokem se kluci začínají postupně od mámy od-poutávat a začínají se učit být mužem. V přírodních národech v tomto období probíhá přechodový rituál (tak jak je určitým přechodem pro dívku nástup menstruace), kdy je chlapec předán z ženské části kmene do té mužské. Můžeme samozřejmě i v našich podmínkách přistoupit k určitému rituálu, táta se synem mohou vyjet na mužskou výpravu, může se rozloučit s hračkami nebo i s dětským oslovením. Hlavně si potřebují tento přechodový rituál uvědomit v hlavě maminky, aby své malinké chlapečky nepovažovaly za malinké a bezbranné ještě ve čtyřiceti. Prostě přestat být mamincin a pomalu vklouzávat do mužského světa. Pokud je to možné, výchovu by po desátých narozeninách měl převzít hlavně táta. Mámu bude potřebovat celý život, nebojte, maminky.

Jestliže se narodí do rodiny nejdříve chlapec a potom dívka, stává se často ochráncem mladších sourozenců a bývá i v dalším životě citlivější k dívkám. Jestliže se jedná o prvorozeného bratra a po něm následuje další kluk, bývá většinou velkým vzorem pro svého mladšího bratra, může se stát vůdcem, ale také ochráncem a zastáncem slabších. Je-li kluků v rodině víc, vytváří silný klan a ve spojení s tátou to může být pro maminky obrovský nápor mužské energie. S partnerem a třemi syny vypadá domácnost zajisté jinak než se třemi dcerami. Nemyslím tím jen úklid, ke kterému se předpokládá, že mají blíže děvčata (což není v mnoha případech pravda). Ale cítíte úplně jinou energii, kluci se jinak baví, jinak přemýšlí, většinou méně sdílejí a mluví. Pro ženu v mužské rodině je úleva, když si udělá na sebe čas a má kolem sebe mimo úzký kruh rodiny ženy, se kterými si může užít ženskou zábavu, sdílení, ženský svět. Totéž platí pro táty, kteří se nacházejí v ženském světě své ženy a dcer. A co teprve, když se do tohoto světa zapojí babičky! Pak nezbyvá nic jiného než mlčet a vyjít do světa mezi muže. **Potřebujeme uspokojovat svoje přirozené potřeby sdílení v komunitě stejného pohlaví, přestože každé pohlaví jinak.**

Jestliže se narodí do rodiny nejdříve dcera, přežívá stále očekávání, že dcera je prodlouženou rukou matky a že se narodila chůva pro mladší sourozence. V mnoha případech má starší dcera skutečně velmi vyvinuté sociální citění, a když se setkávám na seminářích s ženami, které pracují v pomáhajících

profesích, ve většině jsou prvorození. Nemějme však mylné očekávání, že to tak bude vždy, a nechejme prvorozené dcery užívat si své dětské bezstarostnosti, jinak dospějí zbytečně rychle a zodpovědnost, která je na ně kladena, jim zůstane na celý život zbytečně velká. Prvorozené dcery mohou i v budoucnu mít pocit, že všechno musí zachránit, všechno musí mít pod kontrolou, každému musí pomáhat. Druhorozená dcera tolik povinností nemívá, zvláště je-li mezi nimi větší věkový rozdíl, třetí už vůbec.

Nejtěžší to mají ale holčičky, které se narodily v okamžiku, kdy si rodiče přáli kluka. Platí to i pro syny. Jestliže se rodičům, případně celé rodině, nesplní jejich očekávání a jsou zklamaní z pohlaví dítěte, nesrovnají se se skutečností, může toto zklamání přinést dítěti řadu trablů po celý život.

Máme tři dcery. Doufám, že čtvrté dítě bude kluk. Vy se máte, že se vám narodila holčička i chlapeček. Máte to všechno současně.

Mají-li už rodiče „mix“ dětí, po dalším dítěti zpravidla už netouží. Jsou-li v rodině děti obojího pohlaví, má to svoje výhody a nevýhody. Například sourozenecké střety a spory nebývají tak silné jako u stejného pohlaví, ale zase v období puberty většinou žijí tak nějak souběžně než spolu, spíš se svými kamarády stejného pohlaví. Jinak může prožívat pubertu sestra se sestrou, které si mohou pošpítat o klucích ve škole, a bratr s bratrem, kteří jsou naladěni na jednu vlnu a mohou probrat třeba skóre v počítačových hrách.

Jak už jsem zmínila, starší sourozenci patří k prvním učitelům. Nezřídka od nich ti mladší umí první písmena a čísla, zavazovat si tkaničky, hrát společenské hry nebo také řešit situace, se kterými si nevíme rady. Sourozenci významně formují i vztah k druhému pohlaví. **Jedináčci nebo sourozenci stejného pohlaví se identifikují zpravidla se vzorem otce nebo matky. V mix-sourozeneckém vztahu se podílí na utváření ženské a mužské role v životě také bratr nebo sestra.** Sestra díky svému bratrovi může nahlédnout do mužského světa a bratr do ženského a to je velmi užitečná škola pro budoucí život. V jednopohlavních sourozeneckých vztazích tuto možnost děti nemají. Kluk a holka v rodině je také šance pro rodiče nahlédnout do opačných světů a porozumět jim díky svým dětem. Rodiče pak mohou nalézt pro své aktivity parťáka a parťáčku.

Jak se bude vyvíjet život v rodinách, kde jsou děti stejného a kde různého pohlaví, záleží ale na mnoha a mnoha okolnostech, nejen na pohlaví dětí. Podle psychologických studií například druhorození synové, kteří mají starší sestru, mohou mít zvláště v dospívání pocit dvou matek a mohou se proti této velké ženské síle bouřit. Když jsem se na tento pocit ptala svého druhorozeného syna,

tak řekl, že *žádnéj takovej blbej pocit nikdy neměl*. Berme proto všechny studie a názory za něco, co neplatí vždy, ale může nás navést k pochopení vztahů.

Pořadí narození i pohlaví dítěte nějakou cestu předurčuje, záleží ale jen na nás, jestli touto cestou půjdeme, nebo si dovolíme odbočku. Respektujeme také to, že mužský a ženský svět by se měly doplňovat a že kluci potřebují pro svoji výchovu a zdravý rozvoj i mužskou stránku. Vztah mezi matkou a dítětem je vrozený, maminka cítí spojení dítěte se svým tělem ještě před narozením (i když být mámou se také učí. S tátou dítě vztah získává, jeho role je jiná, nicméně nesmírně důležitá).

Jak říká vysokoškolský učitel a lektor osobnostního rozvoje Marek Herman, máma představuje vlídnost, něhu, soucit, táta spolehlivost, řád, oporu a pevnost: *„Proto je důležité, aby každý uměl v sobě svoji ženu i svého muže objevit. To platí pro nás pro všechny. Ano: každý muž potřebuje v sobě objevit svoji ženskou část. Svoji intuici, svůj soucit a něhu. Ženy totiž byly historickými okolnostmi donuceny v sobě najít tu mužskou část: musely se umět postarat o sebe a celou rodinu, musely se naučit být samostatné... Otec je pro rodinu zdrojem ochrany a jistoty. Táta má pro dítě tři dary. Prvním je pozvednutí, kterým symbolizuje přijetí dítěte po narození: jsem tvůj otec. Druhým darem je doprovod při přechodu od chlapce k muži nebo od dívky k ženě. Ten je nejdůležitější. A třetím darem je požehnání do života: žehnám, aby se ti dařilo, abys pokračoval v mém životě, abys pokračoval v naší rodinné linii. Kde jsou muži, kteří by tyto dary dětem dávali? Znáte někoho? Já ne. Hledám vnitřní poutivou mužskou sílu. A nic nevidím. Táta symbolizuje řád a limit. Požadavek a zátěž. Ale hlavně by měl být pevnou a spolehlivou oporou. A nejlepší, co se může rodině stát, je, když dítě zažije mámu a tátu jako pevný a spolehlivý pár. To je skoro jako zázrak: základní opěrná deska našeho života. Když rodiče drží pohromadě. Více než polovina manželství se ale dnes rozvádí a v 95 procentech případů se o rozpadlou rodinu starají ženy jako samoživitelky. Takže role táty jako spolehlivé opory je v reálu bohužel naprostá iluze. Proto mluvíme o 20. století jako o století selhání otců,“* říká Marek Herman a dodává, že většina mužů prostě jen zůstala dětmi. *„Dětští muži absolutně nechápou, co je odpovědnost a spolehlivost. Jsou to pro ně cizí slova.“*

Možná i pro tato slova je dobré se zamyslet nad výchovou kluků a holčiček trošku jinak. Abychom z nich vychovali sice samostatné, ale něžné ženy a soucitné, empatické a taky spolehlivé a silné muže.

Výchova kluků a holčiček má svoje specifika.

Nejlepší, co můžeme udělat pro své děti, je nechat je, aby byly samy sebou. Podporujte je, aby rozvinuly svůj vlastní potenciál.

Smyslem výchovy kluků není jejich energii a agresivitu potlačit, ale naopak vhodně nasměrovat.

I kluci potřebují komunikovat a poznávat svoje emoce.

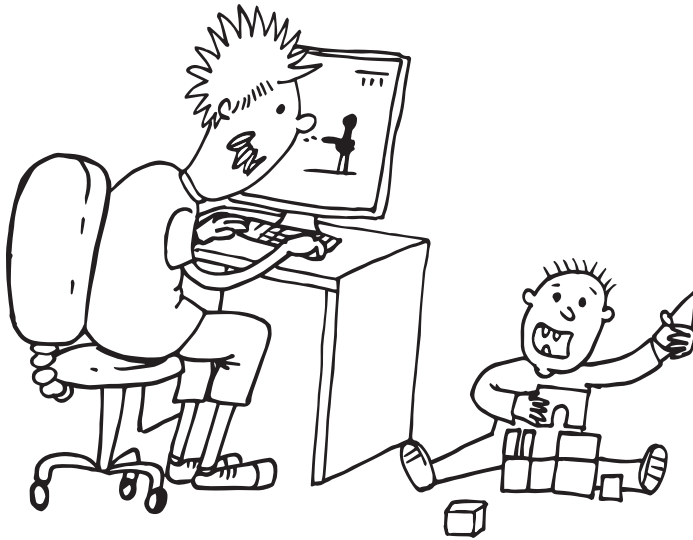
Holčičky by měly dostat prostor k objevování svojí ženskosti. To ale neznamená, že nemohou trénovat třeba judo.

Kluci i holky potřebují své mužské a ženské vzory.

Každé dítě je jedinečná individualita. A v každém z nás je určitý poměr ženského a mužského. Nic neplatí absolutně a pro všechny. Snažte se pochopit svoje děti a jejich potřeby.

13.

Po roce či za deset let?

Sotva se sžijete se svým prvním potomkem, okolí vás většinou začne bombardovat otázkou: Kdy plánujete druhé?

Podle čeho by se mělo posuzovat, co je ideální věkový rozdíl mezi dětmi? Každý má jiná kritéria, možnosti, názory a nervy. Ideální věkový rozdíl sourozenců není nebo je to právě ten, který máte. Všechno má své pro a proti. Zním maminky, které tvrdí, že roční rozestup mezi dětmi je skvělý, vše mají v paměti, děti si, až trošku povyroستou, spolu lépe pohrají, rodičovská dovolená je kratší a návrat do zaměstnání po kratší době jednodušší. Že z počátku je péče o téměř stejně staré děti náročná, ale ony to tak chtěly. A pak znám maminky, které říkají, že dříve než ve třech letech prvního dítěte druhé nechtějí, protože až tehdy bude prvorozené dítě aspoň trošku samostatné, bude pak na miminko více času, starší už může nastoupit do školky a nebude mámu tolik potřebovat, nemá už plínky a umí se samo obléci. Některé mámy zase raději zvolí mezi prvním a druhým dítětem naplno návrat do pracovního procesu a velký věkový rozdíl dětí berou jako výhodu, že si každé dítě pořádně užijí. Samozřejmě něco jsou plány, realita může rodiče zaskočit a dítě přijít dřív nebo později, než očekávají.

Ze své vlastní zkušenosti mohu říct, že nám plány vyšly a necelé čtyři roky věkového rozdílu mi přijdou fajn. Tenkrát, když byly děti malé, byla jsem skutečně ráda, že dcera je už v určitých činnostech samostatná, když se narodil syn. A musím říct, že ani dnes, v době jejich dospívání, nevidím žádný problém, že by věkový rozdíl byl moc velký nebo moc malý, a tím pádem by si nerozuměli a nevycházeli spolu. **Jiné okolnosti než věkový rozdíl jejich vztah, podle mě, utvářely daleko silněji.**

My máme děti skoro o 9 let a jsme v poho. Malej je v pohodě, nežárlí, s malou si rád hraje, už je to velkej chlapák a nepotřebuje s miminem nějak soutěžit nebo na něj žárlit. No a malá ho zbožňuje. Pro mě to má spoustu výhod. Nešla jsem z mateřské do mateřské a teď si to o to víc užívám doma. Ale je to taky o povaze prvního dítěte, my měli mamánka a asi by to byl boj, kdybychom šli hned do druhého. I když to nebyl hlavní účel, byly to finance a bydlení, do prvního jsme šli po hlavě a druhé si nechali, až jsme byli jakžtakž z nejhorsího venku.

Já jsem vycházela z toho, že chci děti partáky, blízko u sebe, aby si spolu vyhrály, a zároveň abych nemusela kupovat dvojkočár a starší dítě bylo bez plen, abych nemusela přebalovat dvě děti, to starší se samo najedlo, obulo

a dokázalo třeba vyjít schody. Tak snad to bude vycházet podle mých představ.

Já jsem se chtěla dát do kupy po ročním kojení, mít nějakou pauzu na regeneraci do dalšího vysávání, ale zase pět let mi přijde hodně velký rozdíl. Každé dítě už má jiné zájmy a je jinde a tolik si nerozumí.

My máme necelé dva roky a první rok byl opravdu masakr, starší měl období vzdoru a do toho miminko, fakt jsem to nedávala. Ale zase dneska si hezky hrají a jsou si blízcí.

Ideální jsou dvojčata. Maminka to má při jednom, tloustnutí, při jednom porod, při jednom hubnutí... Děti jsou odmala zvyklé, že nemůže být maminka u obou najednou, takže už odmala se učí trpělivosti, toleranci. Jsou nejlepší kamarádi, od začátku si spolu hrají, zvykají si, že mu druhý bere hračky, že se usmířují, hladí... prostě ideál. Ale jinak je ideální asi to, co zvládnou a chtějí oba rodiče, protože jsou pak děti spokojené.

Narodí-li se děti brzo po sobě, mohou mít k sobě celoživotně blízko, ale nemusí tomu tak vůbec být. Očekávání, že budou děti, dvojčata nebo sourozenci narození brzo po sobě, největší kamarádi, může být také mylné. Přitom z dětí, které mají mezi sebou sedmiletý věkový rozdíl a vychováváme je v podstatě jako dva jedináčky, mohou být parťáci a nejlepší přátelé na celý život. Akorát se někdy k bližšímu vztahu mohou dopracovat až ve starším věku.

Žádný věkový rozdíl není ideální a nezaručí pohodové dětství ani to, že si děti budou rozumět v dospělosti.

Každý věkový rozdíl přináší své výhody a nevýhody.

Jestliže vychováváme děti s větším než osmiletým rozdílem, vychováváme dva jedináčky.